

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Andrzej Stępka

w sprawie **B. C.**

oskarżonej z art. 302 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 14 stycznia 2025 r. kasacji prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu

z dnia 25 kwietnia 2024 r., II Ka 83/24,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Przemyślu

z dnia 28 grudnia 2023 r., II K 807/23

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu
w Przemyślu do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.

Małgorzata Gierszon

Tomasz Artymiuk

Andrzej Stępka

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Przemyśle wyrokiem z dnia 28 grudnia 2023 r., sygn. akt II K 807/23:

1. uznał B. C. za winną tego, że w dniu 29 marca 2019 r. w P., będąc zobowiązana zeznała nieprawdę podczas składania oświadczenia o stanie majątkowym przed Naczelnikiem Urzędu Skarbowego w Przemyśle oświadczając, że nie posiada żadnego mieszkania, lokalu, ani innego majątku nieruchomego, będąc pouczone o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy, na podstawie art. 233 k.k., w sytuacji, gdy posiadała 8/32 części własności nieruchomości gruntowej położonej w P., obr. [...], woj. [...], stanowiącej jedyną działkę nr [...] o powierzchni 0,0759 ha, zabudowanej, objętej księgą wieczystą nr [...] prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Przemyśle Wydział Ksiąg Wieczystych, to jest czynu z art. 233 § 6 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k. i za to skazał ją na karę grzywny w wymiarze 200 stawek dziennych określając wysokość jednej stawki na kwotę 30 zł;

2. uniewinnił B. C. od zarzucanego jej czynu z art. 300 § 2 k.k., polegającego na tym, że: w dniu 3 marca 2020 r. w P. w celu udaremnienia egzekucji prowadzonej na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Przemyśle nr [...] z dnia 8 września 2017 r. udaremniała zaspokojenie swojego wierzyciela, to jest Skarbu Państwa w kwocie 37 000 zł poprzez darowanie tej kwoty rodzicom tj. A. oraz W. O..

Wyrok ten - w zakresie pkt 2, tj. uniewinnienia oskarżonej od popełnienia czynu z art. 300 § 2 k.k. - zaskarżyli prokurator oraz oskarżyciel posiłkowy - Naczelnik Urzędu Skarbowego w Przemyśle.

Prokurator zarzucił:

obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść zapadłego orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, z pominięciem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego poprzez błędne przyjęcie, iż odpowiedzialność B.C. za zobowiązanie podatkowe wynikające z tytułu wykonawczego wystawionego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Przemyśle

nr [...] z dnia 8 września 2017 r. ograniczała się jedynie do małżeńskiego majątku wspólnego, co w konsekwencji spowodowało dokonanie przez Sąd błędnych ustaleń przyjętych za podstawę orzeczenia i uniewinnienie B. C. od popełnienia zarzucanego jej czynu, podczas gdy zgromadzony materiał dowodowy poddany analizie zgodnie z zasadami logiki, prawidłowego rozumowania oraz doświadczenia życiowego w sposób jednoznaczny wskazuje, że oskarżona popełniła zarzucane jej przestępstwo z art. 300 § 2 k.k.

Natomiast oskarżyciel posiłkowy zarzucił wskazanemu wyrokowi:

błąd w ustaleniach stanu faktycznego przyjętego za podstawę wydania orzeczenia, mający istotny wpływ na treść wydanego wyroku. Sąd przyjął, że przedmiotem egzekucji było zobowiązanie w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2017 r. obciążające męża oskarżonej M. C., za które oskarżona odpowiada wyłącznie jako małżonka z majątku wspólnego, a w konsekwencji, że egzekucja nie mogła zostać skierowana do 8/32 części własności nieruchomości gruntowej położonej w P. i środków uzyskanych ze sprzedaży tego prawa. Natomiast w rzeczywistości przedmiotem egzekucji było zobowiązanie solidarne wynikające, za które oskarżona odpowiada zarówno z majątku wspólnego, jak i z majątku osobistego a egzekucja mogła zostać skierowana do wspomnianych składników majątkowych. Dalej skarżący stwierdził, że "egzekucja nie dotyczyła zobowiązania męża oskarżonej z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, ale zobowiązania wspólnego małżonków, za które odpowiadają na takich samych zasadach (solidarnie) tj. majątkiem wspólnym i osobistym. W konsekwencji powyższego udział w nieruchomości oraz uzyskane z tytułu jego sprzedaży środki pieniężne były zagrożone zajęciem, ponieważ możliwa była także egzekucja z majątku osobistego oskarżonej".

Apelacje te rozpoznał Sąd Okręgowy w Przemyślu w dniu 25 kwietnia 2024 r.

Wyrokiem w tym dniu wydanym w sprawie o sygn. akt II Ka 83/24, utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu wniósł prokurator, który zaskarżył to orzeczenie w całości na niekorzyść oskarżonej i zarzucił:

rażące naruszenie prawa materialnego, mające wpływ na treść zapadłego orzeczenia, tj. art. 300 § 2 k.k. poprzez błędne przyjęcie, iż zgromadzony w sprawie

materiał dowodowy nie daje podstaw do przypisania B. C. popełnienia zarzucanego jej przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. i pociągnięcia jej za ten czyn do odpowiedzialności karnej i błędne uznanie, że jej odpowiedzialność za zobowiązanie podatkowe wynikające z tytułu wykonawczego wystawionego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Przemyślu nr [...] z dnia 8 września 2017 r. ograniczało się jedynie do małżeńskiego majątku wspólnego, podczas gdy powyższy tytuł wykonawczy wystawiony został względem obydwójga małżonków – M. i B. C. odpowiedzialnych solidarnie, po przeprowadzeniu kontroli złożonego przez ww. w dniu 2 maja 2011 r. w Urzędzie Skarbowym w Przemyślu wspólnego zeznania rocznego PIT 36 za rok 2010 w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych, a jednocześnie w wydanym tytule wykonawczym nr [...] z dnia 8 września 2017 r. B. C. wskazana została jako osoba zobowiązana - małżonek odpowiedzialny solidarnie, wobec czego egzekucja Naczelnika Urzędu Skarbowego w Przemyślu mogła zostać przeprowadzona zarówno z majątku wspólnego małżonków, jak i jej majątku odrębnego - osobistego, w tym, ze środków pochodzących ze sprzedaży udziału we współwłasności nieruchomości położonej w P. przy ulicy [...], wynoszącego 8/32 jej części w kwocie 37 000 zł, co w konsekwencji skutkowało błędnym utrzymaniem w mocy wyroku zapadłego przed Sądem I instancji, a które to naruszenie wynika z dokonanego przez Sąd Odwoławczy naruszenia przepisów postępowania mającego istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., poprzez nienależyte, a wręcz schematyczne i ogólnikowe rozważenie wniesionych zarzutów odwoławczych

i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Przemyślu do ponownego rozpoznania

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co pozwoliło rozpoznać ją w trybie określonym w art. 535 § 5 k.p.k.

Zaskarżony nią wyrok został wydany z rażącym naruszeniem przepisów wskazanych w zarzucie kasacji, przy czym z racji na charakter tego uchybienia miało to istotny wpływ na treść tegoż wyroku.

Nie ulega też wątpliwości, że pierwotną nieprawidłowością, której się Sąd Okręgowy - i to w wymiarze rażącym - dopuścił było nierespektowanie obowiązków, które karna

ustawa procesowa nakłada, w przepisach art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k., na każdy sąd przeprowadzający kontrolę odwoławczą wyroku sądu I instancji w związku z wniesionymi od niego środkami odwoławczymi. Stosownie do treści tych regulacji właściwe zrealizowanie wskazanych w nich obowiązków wymaga nie tylko niepomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, ale także rzetelnego ustosunkowania się do każdego z nich oraz wykazania konkretnymi, znajdującymi oparcie w ujawnionych w sprawie okolicznościach, argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty apelacji za trafne, bądź też bezzasadne.

Tymczasem Sąd Okręgowy w Przemyślu rozpoznając zarzuty apelacji wniesionych przez prokuratora oraz oskarżyciela posiłkowego Naczelnika Urzędu Skarbowego w Przemyślu - które opierały się na tożsamy argumentach - w ogóle nie odniósł się do podnoszonych w tych apelacjach (pierwszorzędnych dla dokonania oceny trafności wyroku Sądu I instancji) kwestii dotyczących wspólnego rozliczenia małżonków M. i B. C. z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz wpływu takiego sposobu rozliczenia oskarżonej B. C. na dopuszczalność prowadzenia egzekucji tychże zobowiązań podatkowych z majątku odrębnego oskarżonej.

Przy czym bezsporne jest, że tytuł wykonawczy Naczelnika Urzędu Skarbowego w Przemyślu nr [...] z dnia 8 września 2017 r. został wystawiony względem obojga małżonków – M. i B. C. odpowiedzialnych solidarnie. Tytuł ten został bowiem wydany w związku z decyzją Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Rzeszowie z dnia 8 sierpnia 2016 r., znak [...], określającą zobowiązanie w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2010 r. w kwocie 69 999 zł. Decyzja ta została wydana po przeprowadzeniu kontroli złożonego przez małżonków C. w dniu 2 maja 2011 r. w Urzędzie Skarbowym w Przemyślu wspólnego zeznania rocznego PIT - 36 za rok 2010 w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych i została utrzymana w mocy przez Dyrektora Administracji Skarbowej w Rzeszowie w dniu 14 lipca 2017 r. W wspomnianym tytule wykonawczym nr [...] z dnia 8 września 2017 r. B. C. została określona jako osoba zobowiązana - małżonek odpowiedzialny solidarnie, a jednocześnie osoba fizyczna - podmiot u którego powstał wspomniany obowiązek z tytułu złożenia wraz z mężem wspólnej deklaracji podatkowej PIT - 36 za rok 2010. Jednocześnie – co też nie budzi w świetle stwierdzonych faktów wątpliwości – B. C. była świadoma zobowiązań jakie wraz z mężem posiadają względem Urzędu

Skarbowego. W toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego w dniu 9 września 2017r. dokonano zajęcia jej wynagrodzenia za pracę, a w dniu 29 marca 2019 r. złożyła ona przed Naczelnikiem Urzędu Skarbowego oświadczenie o stanie majątkowym, pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia, w którym podała, iż nie posiada żadnego mieszkania, lokalu oraz innego majątku nieruchomego. Ponadto w dniu 29 września 2021 r dokonano zajęcia jej rachunku bankowego w Banku S.A. Pomimo świadomości tych zdarzeń oskarżona w dniu 3 marca 2020 r. sprzedała udział we współwłasności nieruchomości wynoszący 8/32 jej części za kwotę 37 000 zł, którą następnie darowała swoim rodzicom. Oskarżona wszystkie te okoliczności przyznała będąc przesłuchana, tak w postępowaniu przygotowawczym, jak też i w toku postępowania sądowego.

Sąd Rejonowy uznał jednak, że odpowiedzialność oskarżonej za zobowiązania podatkowe jej męża z tytułu wykonawczego wystawionego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Przemyślu ograniczyła się "jedynie do majątku wspólnego", zaś jej udział w nieruchomości wynoszący 8/32 części stanowił majątek odrębny oskarżonej, podobnie jak środki finansowe uzyskane ze zbycia tego udziału. Stąd też nie była możliwa egzekucja z tej części nieruchomości, której właścicielką była oskarżona, jak również z kwoty uzyskanej przez nią z jej sprzedaży. W konsekwencji nie nastąpiło poprzez jej dokonanie przez oskarżoną udaremnienie zaspokojenia wierzyciela, w rozumieniu znamion wskazanych w art. 300 § 2 k.k.

W obydwu apelacjach, które wpłynęły od wyroku tego Sądu skarżący kwestionowali to stanowisko podnosząc argumenty dotyczącego wspólnego rozliczenia podatkowego małżonków i jego wpływu na możliwość egzekucji z majątku odrębnego małżonka. W apelacji Prokuratora wprost wskazano, że "okoliczność, że zarówno udział w nieruchomości, jak i środki pochodzące z jego sprzedaży stanowiły majątek odrębny oskarżonej, nie ma znaczenia dla przypisania jej odpowiedzialności karnej. Jak wskazano bowiem wraz z mężem M. była podatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych i to wraz z nim złożyła wspólne roczne zeznanie podatkowe PIT - 36 za 2010 r. Wobec tego egzekucja mogła zostać przeprowadzona zarówno z jej majątku odrębnego, jak i majątku wspólnego małżonków. Sytuacja przedstawiałaby się odmiennie jedynie w sytuacji gdyby deklaracje PIT złożył wyłącznie mąż

oskarżonej - jedyny podatnik. Oskarżona, jako jego małżonka byłaby wówczas odpowiedzialna za zobowiązania męża wyłącznie majątkiem wspólnym. w takiej sytuacji przeprowadzenie egzekucji z jej majątku odrębnego nie byłoby możliwe". Podobne argumenty podniósł także oskarżyciel posiłkowy w swojej apelacji przywołując m.in. art. 92 § 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. 2023 poz. 2383) - zwana dalej ordynacją podatkową. Sąd odwoławczy do tych argumentów związanych z samym sposobem wspólnego rozliczenia małżonków C. i jego wpływem na możliwość przypisania oskarżonej odpowiedzialności karnej za przedmiotowy czyn, w ogóle się nie odniósł, tak jakby ich w ogóle nie zauważył. To zaniechanie stanowiło z pewnością rażące uchybienie owym przywołanym na wstępie przepisom regulującym sposób przeprowadzenia kontroli odwoławczej i miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Doprowadziło ono bowiem do utrzymania w mocy wyroku Sądu I instancji, który zapadł z oczywistą obrazą przepisu art. 300 § 2 k.k.

Nie ulega wszak wątpliwości to, że zgodnie z powołanym w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji art. 26 ordynacji podatkowej, podatnik odpowiada całym swoim majątkiem za wynikające z zobowiązań podatkowych podatki. Z kolei art. 29 tej ustawy stanowi, że w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim ta odpowiedzialność obejmuje majątek odrębny i majątek wspólny podatnika i jego małżonka. Skarżący podnosili jednak - jak to już odnotowano - że w badanej sprawie małżonkowie rozliczali się wspólnie za 2010 rok. Potwierdza to znajdująca się w aktach sprawy dokumentacja. Na karcie 72 znajduje się bowiem decyzja Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie, z której wynika, że małżonkowie złożyli wspólne zeznanie PIT - 36. W tej sytuacji znajduje do nich zastosowanie art. 93 § 3 ordynacji podatkowej, zgodnie z którym małżonkowie opodatkowani łącznie do sumy swoich dochodów na podstawie odrębnych przepisów ponoszą odpowiedzialność solidarną za zobowiązania podatkowe oraz solidarna jest ich wierzytelność o zwrot nadpłaty podatku od sumy dochodów małżonków. Zgodnie z art. 91 tej ustawy do odpowiedzialności solidarnej za zobowiązania podatkowe stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zobowiązań cywilnoprawnych. W konsekwencji, każdy z dłużników jest zobowiązany wobec wierzyciela do spełnienia całego świadczenia, tak jakby był jedynym dłużnikiem. Jeśli zatem małżonkowie

zdecydują się na wspólne rozliczenie podatku dochodowego od osób fizycznych, to są traktowani jak jeden podatnik (zob. R. Dowgier, Uwagi do art. 91 Ordynacji podatkowej, w: Etel Leonard (red.) Ordynacja podatkowa. Tom I. Zobowiązania podatkowe. Art. 1-119zzk. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2024, teza 1) Znajduje wówczas zastosowanie nadmieniony art. 26 tej ustawy, z którego wynika, że za te zobowiązania podatkowe odpowiadają całym swoim majątkiem, a zatem egzekucja może być skierowana także w stosunku do ich odrębnych majątków.

Dodać należy, że na znajdującym się na karcie 18-19 tytule wykonawczym podano informację o solidarnym zobowiązaniu małżonków, a w jego części E przy opisie należności pieniężnych wskazano art. 26 § 1 ordynacji podatkowej.

Przywołane okoliczności wykazały zasadność zarzutu kasacji prokuratora i w konsekwencji konieczność jej uwzględnienia oraz uchylenia zaskarżonego nią wyroku oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Przemyślu. Sąd ten na nowo dokona kontroli instancyjnej wyroku Sądu Rejonowego w związku z wniesioną przez prokuratora apelacją mając przy tym na względzie powyższe wnioski i spostrzeżenia.

Z tych to względów orzeczono jak wyżej.

Małgorzata Gierszon Tomasz Artymiuk Andrzej Stępka

l.n

[a.ł]